A HANGOK MÉRNÖKE

Lohr Ferenc, az első magyar hangosfilmek hangmérnöke, mintegy négyszáz magyar hangosfilm „mérnöke", a velencei biennálén A filmhang esztétikája című könyvével elnyerte a San Marco oroszlándíját. Röviddel ezután Algériába utazott, ahonnan nem régen tért haza. Elmondta, hogy Algériában egy hatvanezer személy befogadására alkalmas sportstadion elektroakusztikai berendezéseit tervezi.

Megkérdeztük, mi a magyarázata annak, hogy az esztétikai kategóriában egyedül díjazott mű, egy műszaki alapképzettségű filmszakember műve.

— Pályám indulása, melyet ha röviden elmondok, azt fogják hinni, hogy egy jól szerkesztett filmsztorival szórakoztatom önöket, magyarázatot ad erre a látszólag különös nemzetközi sikerre. Műegyetemi tanulmányaimmal párhuzamosan, elvégeztem a Zeneakadémiát hegedű szakon. Egy alkalommal barátom esküvőjén hegedültem az egyik józsefvárosi templomban. Itt hallotta hegedűjátékomat a Siemens Művek magyarországi főmérnöke, aki szintén a násznéphez tartozott. A Siemens Művek főmérnöke megkérdezte, nem lennék-e hajlandó híradástechnikai szakképzettséget szerezni, mert szüksége lenne a tervezett rádió osztályán olyan mérnökre, aki zenéhez is ért.

— Úgy tudjuk, akkor még a budapesti műegyetemen nem volt hangmérnöki szak.

— Valóban, hangmérnöki képesítést akkor még nem nyerhettem itthon. A berlini egyetemen szereztem meg hangmérnöki szakosításomat, gyakorlati ismeretekre pedig az UFA, (most DEFA)-nál Neubabelsbergben tettem szert. 1931-ben hazajöttem és hozzákezdtem az első magyar hangosfilm: Bónyi Adorján regényéből készült Kék bálvány hangvételeihez. De az első igazi siker az ezt követő Hippolit, a lakáj lett, mely még most, harminchat év múlva, felújítva, sőt részleteiben, Kabos Gyula alakításairól készült összeállításban is nagy sikert ér el, jelezve, hogy az igazi esztétikai értékű vígjáték időtálló. Nagyszerű szereplői Csortos Gyula, Kabos Gyula, Jávor Pál, Fenyvessy Éva, Haraszti Mici voltak. Német verzióban is elkészült Er und sein Diener címmel, teljesen más szereplőkkel.

— Ez valóban mérföldkő a magyar filmgyártás történetében. Itt kezdődött a magyar hangosfilmgyártás és azóta mintegy négyszáz filmen láttuk, hang: Lohr Ferenc. S

Angyal László, Albert Préjean, Anabella és Lohr Ferenc Az amerikai fiú felvétele közben 1932-ben

Tímár József és Lohr Ferenc a Gerolsteini kaland forgatása közben

úgy tudjuk, A filmhang esztétikája nem az első könyve.

— Az első tízévi filmgyári működésem után a filmtechnika világából olyan anyagot gyűjtöttem össze, mely a filmet nemcsak a hang, hanem a kép, a vágás és a színestechnika, valamint a rendezés oldaláról is megvilágította. Ezt 1941-ben A filmszalag útja című négyszázoldalas könyvemben írtam meg a Természettudományi Társulat kiadásában. Ez annyiban volt egyedülálló a filmszakmában, mert átfogó munka akkor még nem született a filmgyártás teljességéről.

— Egyéb rokon-területekről is ismeretesek eredményei.

— Az 1945-től kezdődő évek szakmai perspektívát nyitottak meg számomra. Az elektroakusztikusok a mikrofontól a hangszórókig művelik szakterületüket. Én tovább akartam lépni és mindenekelőtt azokat a hangtereket vettem vizsgálat tárgyává, amelyekben hangtechnikai eszközök — mikrofonok, hangszórók — működnek; tehát műtermeket, stúdiókat, hangversenytermeket, előadótermeket, filmszínházakat, színházakat stb. Ezért az épületakusztikai tervezés területén is kezdtem működni, mintegy tizenöt éve.

— Milyen eredménnyel?

— Megterveztem a Hevesi téri Nemzeti Színház, az új Nemzeti Színház győztes tervpályázatát, a Madách Színház, a Pesti Színház (volt Bartók terem) térakusztikai megoldásait és elektroakusztikai berendezéseit. A moszkvai KGST palota kongresszusi termének akusztikai kialakításában szakértőként működtem közre, én terveztem a Magyar Népstadion elektroakusztikai berendezését, jelenleg Algériában hatvanezer fő befogadására alkalmas stadion hangberendezéseit tervezem.

— Hogyan jutott el a Velencében díjazott művének megírásához?

— Rendszerbe foglaltam a hangzási kategóriákat (beszéd, zene, zörej, elektronikus hangok stb.) Módszereket dolgoztam ki a film hangfolyamának felépítésére, a hangeffektusok művészi kihasználására és általában a film hang-oldalának hatásfokozására. Véleményem szerint, a hangot nem szabad a képsor kiszolgálójának tekinteni, mint ahogy az emberi hallás nem kiszolgálója az emberi látásnak. A filmhang, nem leszázalékolt járuléka a vizuális résznek. Éppoly százszázalékos értékűvé kell tenni, mint a képsort.

Az anyagismeret alapjából, logikus, szisztematikus előrehaladással, a társművészetekkel és határterületekkel foglalkozva fejlődött ki Lohr Ferenc esztétikai szemlélete. Műszaki alapállásból kiindulva a társművészetek és határterületek bevonásával és művelésével újabb perspektívát nyitott meg a filmalkotók előtt.

BAJKÓNÉ RÉVÉSZ ZSUZSA